

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/212/2022
Identifikačné číslo spisu: 6120212145
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6120212145.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpeného advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanému Y. Š., narodenému XX. J. XXXX, N. Y., S.. Y. XXXX/.X, o zaplatenie 3 282,23 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 9Csp/19/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. apríla 2022 sp. zn. 16CoCsp/8/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. apríla 2022 sp. zn. 16CoCsp/8/2022 a rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 9Csp/19/2020-200 zo dňa 10. januára 2022 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Rimavská Sobota na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. januára 2022 č. k. 9Csp/19/2020-200 žalobu žalobcu zamietol (prvý výrok), žalovanému voči žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania (druhý výrok).

1.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že je nesporné, že žalovaný riadne neplnil svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o úvere, prestal platiť pravidelné úhrady už od začiatku roku 2016, keď podľa prehľadu splátok podľa výpisu z úveru uhradil splátku len 24. mája 2016, aj to nie v správnej výške, takže v čase, keď mu bola doručená výzva zo dňa 24. apríla 2017, bol v omeškaní so splácaním pohľadávky vo výške 935,45 eura, t. j. za obdobie viac ako 3 mesiace. Vo výzve žalovanému bola uložená povinnosť v lehote 15-tich dní uhradiť vzniknutý nedoplatok a bol upozornený na oprávnenie veriteľa vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru. V čase výzvy zo dňa 24. apríla 2017 bola nezaplatená už splátka splatná 23. apríla 2017 a zároveň nebola uhradená ani predchádzajúca splátka splatná 23. marca 2017 a ani nasledujúca splátka 23. mája 2017. To znamená, že právny predchodca žalobcu ako veriteľ mohol zosplatiť úver aj pre nezaplatenie splátky splatnej v marci, apríli a máji 2017. Zákon neukladá veriteľovi, kedy môže vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru, či toto svoje právo využije hneď na začiatku trvania omeškania dlžníka, či v priebehu omeškania, alebo na konci omeškania dlžníka so splácaním splátok.

1.2. Keď právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru ku dňu 16. júna 2017 urobil tak oprávnené, mohol to urobiť skôr alebo neskôr, avšak pri splnení všetkých podmienok vyžadujúcich v ustanovení § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, čo v danom prípade bolo splnené. Pokiaľ právny predchodca žalobcu vyhlásil mimoriadnu splatnosť pohľadávky ku dňu 16. júna 2017, k tomuto dňu bolo splnené to, že žalovaný bol v omeškaní so splácaním úveru viac ako 3 mesiace, keďže už k momentu výzvy zo dňa 24. apríla 2017 neuhradil 935,45 eura, čo je v omeškaní viac ako 3 mesiace, keďže bola dohodnutá splátka mesačne vo výške 45,62 eura, žalovaný ani po doručení výzvy zo dňa 24. apríla 2017 žiadnu splátku neuhradil, takže aj ku dňu vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru bola splnená podmienka, že bol žalovaný v omeškaní viac ako 3 mesiace. Zároveň bola splnená podmienka, že žalovaný bol výzvou zo dňa 24. apríla 2015 upozornený v lehote nie kratšej než 15 dní na uplatnenie práva veriteľa na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru.

1.3. Premlčacia doba ma plynúť od splatnosti najstaršej neuhradenej splátky, čo v danom prípade znamená 23. septembra 2015 a keďže žaloba na súd bola podaná 11. januára 2020, ide o žalobu podanú po uplynutí všeobecnej premlčacej doby v trvaní troch rokov a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným nemohol súd žalobcovi žalovaný nárok priznať, kde na námietku premlčania by súd prihliadol aj z úradnej povinnosti. Pokiaľ bola premlčaná istina, obdobný právny režim znáša aj príslušenstvo pohľadávky, to znamená úroky a úroky z omeškania, ktoré si taktiež žalobca uplatňoval, a preto v danom prípade bolo potrebné žalobu žalobcu v plnom rozsahu zamietnuť.

1.4. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP, kde sice žalovaný mal vo veci plný úspech a mal by právo na náhradu trov konania, trovy konania si však neuplatnil, a preto mu súd právo na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 21. apríla 2022 sp. zn. 16CoCsp/8/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok), žalovanému náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (druhý výrok).

2.1. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že odvolanie žalobcu nebolo dôvodné. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými zisteniami a právnym posúdením napadnutého rozsudku okresného súdu. V odvolaní žalobca skutkové zistenia rozhodujúce pre posúdenie veci (úhrady splátok, neuhradené splátky, vyhlásenie predčasnej splatnosti) nenapadal a tie neboli sporné. Žalobca namietal nesprávne právne posúdenie premlčania a tiež poukazoval na iné rozhodnutia všeobecných súdov.

2.2. Okresný súd správne vyvodil, že premlčacia doba nezačala plynúť od zročnosti splátky, pre ktorej nezaplatenie sa predčasné splatenie žiada aj s prihliadnutím na právnu úpravu § 53 ods. 9, § 565 a § 103 Občianskeho zákonníka. Nebolo sporné, že vo výzve zo dňa 24. apríla 2017 žiadal právny predchodca žalobcu zaplatiť nedoplatok vo výške 935,45 eura, v ktorej sumy boli aj neuhradené splátky splatné 23. septembra 2015 až 23. novembra 2015. Keďže premlčacia doba má plynúť od splatnosti najstaršej neuhradenej splátky 23. septembra 2015 a žaloba bola podaná 11. januára 2020, v dôsledku uplynutia trojročnej premlčacej doby a námietky premlčania, súd prvej inštancie žalobu zamietol.

2.3. Odvolací súd dodáva, že zosplatením celého dlhu veriteľ upúšťa od dohody s dlžníkom o plnení dlhu v splátkach. Zročnosť celého dlhu má za následok začiatok plynutia premlčacej doby celého dlhu od prvej omeškanej splátky. Uvedené zodpovedá posúdeniu premlčania podľa § 103 veta druhá Občianskeho zákonníka z hľadiska počiatku behu premlčania „odo dňa zročnosti nesplnenej splátky“, pretože predošlé splátky (pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru) sú už splatné. Nejde teda ani o posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby pred okamih splatnosti všetkých omeškaných splátok, pretože pre každú z predchádzajúcich splátok už plynie premlčacia doba a vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru sa týka iba tých splátok úveru, ktoré dovtedy neboli splatné. Bolo právom veriteľa, kedy uplatnil svoje práva a vyhlásil mimoriadnu splatnosť a kedy podal žalobu na súde.

2.4. Žalobca nesprávne rozlišuje počítanie premlčanie práva na úhradu splatnej splátky a premlčanie práva na úhradu celého (zosplateného) dlhu. Obsahom práva, ktoré súd posudzoval, či došlo k jeho premlčaniu, je plniť dohodnutý peňažný záväzok. Peňažný záväzok bol v čase podania žaloby celý splatný, čo nebolo sporné. Žalobca požadoval úhradu celého neuhradeného zostatku dlhu, nie jednotlivé splátky alebo časť dlhu, pretože nemá význam rozlišovať medzi splátkami splatnými pred zosplatením dlhu a splátkami, ktorých splatnosť nastala vyhlásením predčasnej splatnosti.

2.5. Veriteľ pre zosplatenie neupomína dlžníka, aby uhradil ostatnú splátku, ale celý dovtedy splatný dlh, ktorý tvoria všetky neuhradené splatné splátky. Z tohto dôvodu nemožno posudzovať začiatok

plynutia premlčania izolovane, len v spojení so splatnosťou tej splátky, po ktorej nasledovalo zosplatenie.

2.6. Zosplatením dlhu všetky neuhradené splátky (vrátane dovtedy splatných splátok) splynú. V dôsledku toho premlčanie treba počítat' od najstaršej splatnej splátky, lebo premlčacia doba už splatných splátok začala plynúť pred zosplatením. Je tomu tak z dôvodu, že premlčanie sa týka práva na úhradu celého peňažného dlhu, ktorý pozostával zo všetkých neuhradených splátok a právo veriteľa, resp. povinnosť dlžníka na úhradu jednotlivých splatných splátok, zosplatením dlhu zaniká. Neuhradené splatné splátky splynú so splátkami, na ktoré sa vzťahuje vyhlásenie predčasnej splatnosti. Z tohto dôvodu nemožno odvodzovať začiatok plynutia premlčacej doby od právneho úkonu zosplatenia ani od zročnosti splátky, pre ktorej nezaplatenie bolo predčasné zosplatenie veriteľom odôvodnené.

2.7. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 262 ods. 1 CSP. Žalovaný bol v odvolacom konaní úspešný v zmysle § 255 ods. 1 CSP, ale žiadne trovy mu nevznikli, a preto ich náhradu mu odvolací súd nepriznal.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vymedzil právnú otázku „je nesplnenou splátkou na účely plynutia premlčania v zmysle druhej vety ustanovenia § 103 OZ v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 OZ v spojení s § 53 ods. 9 OZ splátka, ktorá v súlade s § 565 OZ veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka?“

3.1. Žalobca považuje za nesprávny súdny výklad druhej vety ustanovenia § 103 OZ tak, ako ho uviedol v odôvodnení napadnutého rozhodnutia okresný súd ako aj krajský súd a v zmysle ktorého za „nesplnenú splátku“ je potrebné považovať splátku, od splatnosti ktorej sa dostal žalovaný prvýkrát do omeškania a nie splátka, ktorá podľa ustanovenia § 565 OZ bezprostredne predchádza samotnému úkonu zosplatenia.

3.2. V prejednávacom prípade pôvodný veriteľ vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru ku dňu 19. júna 2017, toto svoje právo uplatnil v súlade s ustanovením § 565 OZ pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 23. mája 2017 (t. j. splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru bezprostredne predchádzala a pre ktorej nezaplatenie mohol v súlade s ustanovením § 565 OZ vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru), a zároveň toto svoje právo uplatnil v súlade s ustanovením § 53 ods. 9 OZ po upozornení spotrebiteľa na jeho možné uplatnenie a po omeškaní spotrebiteľa (žalovaného) splatenie splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace. Premlčacia doba pre všetky splátky splatné po 24. máji 2017 (splátky úveru splatné od 23. júna 2017 do 23. novembra 2021) tak začala v súlade s ustanovením § 103 OZ plynúť odo dňa nasledujúceho po dni zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru (v posudzovanom prípade odo dňa 24. mája 2017), a uplynula by najskôr dňa 23. mája 2020. Keďže žaloba bola na súde podaná dňa 11. januára 2020 má žalobca za to, že svoj nárok uplatnil na súde pred uplynutím premlčacej doby a okresný súd ako aj krajský súd vec nesprávne právne posúdili, ak dospeli k opačnému záveru.

3.3. Výklad uvedeného ustanovenia § 103 OZ v spojení s ustanovením § 565 OZ a § 103 OZ, aký vo veci uviedli okresný a rovnako tak aj krajský súd v praxi znamená, že niektoré splátky splatné pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti neboli v prejednávacom prípade premlčané (v prejednávacom prípade, napríklad splátky splatné dňa 23. januára 2017, 23. februára 2017, 23. marca 2017, 23. apríla 2017 a 23. mája 2017) s čím sa však vo veci konajúce súdy nijako nevysporiadali a žalobu zamietli pre premlčanie ako celok napriek nepremlčaniu minimálne týchto splátok úveru avšak zostatok dlhu (splátky úveru splatné od vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, t. j. od 19. júna 2017 do 23. novembra 2021) by už v ten istý moment bol premlčaný, nakoľko by plynutie premlčacej doby splátok splatných od vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru bolo posunuté o takmer 2 roky dozadu t. j. i splátka úveru splatná napríklad 2 mesiace pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti by sa premlčala neskôr ako posledná splátka úveru (23. novembra 2021), čo považuje žalobca za absurdné. Z uvedených dôvodov má žalobca za to, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné, vnútorne rozporné a najmä nepresvedčivé, čím vo veci konajúce súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.4. Vzhľadom na uvedené zastáva názor, že okresný súd ako aj krajský súd v posudzovanom prípade nesprávnym procesným postupom znemožnili žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesného

práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nakoľko odôvodnenie ich rozhodnutí nie je preskúmateľné, keďže žaloba bola žalobcom podaná na Okresnom súde Banská Bystrica dňa 11. januára 2020. Z odôvodnenia nie je možné zistiť, ako sa okresný súd a krajský súd vysporiadali so skutočnosťou, že v súlade s ustanovením § 103 OZ veta prvá boli (minimálne splátky úveru splatné dňa 23. januára 2017, 23. februára 2017 a 23. marca 2017, 23. apríla 2017 a 23. mája 2017) uplatnené na súde pred uplynutím premlčacej lehoty, a to bez ohľadu na súdny výklad druhej vety ustanovenia § 103 OZ. S ohľadom na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru podaním zo dňa 19. júna 2017 pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 23. mája 2017 boli aj splátky úveru splatné od 23. júna 2017 do konečnej splatnosti úveru (23. novembra 2021) uplatnené pred súdom včas. Avšak okresný a krajský súd napriek uvedenému žalobu žalobcu zamietli v celom rozsahu pre premlčanie.

3.5. Vzhľadom na uvedené žalobca zastáva názor, že okresný súd rovnako tak aj krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnili žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rovnako tak vec nesprávne právne posúdili, nakoľko žalobca uplatnil svoj nárok pred súdom pred uplynutím premlčacej lehoty.

3.6. Žalobca žiada, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie resp., aby sám rozhodol vo veci tak, že zmení napadnuté rozhodnutia a vyhovie žalobe žalobcu v celom rozsahu.

4. Žalovaný sa písomne k dovolaniu žalobcu nevyjadril.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné i dôvodné, a preto treba rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušiť.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

6. Otázkou relevantnou v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla vytvoriť a ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Právne posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená, je totiž jadrom dovolacieho konania. Dovolateľ za takúto otázku označil otázku začiatku plynutia premlčacej doby pri vyhlásení splatnosti spotrebiteľského úveru.

7. Právnu otázku nastolenú dovolateľom možno pokladať za vyriešenú rozsudkom Najvyššieho súdu SR z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 29 v zošite č. 3 z roku 2023. Právna veta znie: „Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh.“ Dovolateľom nastolená právna otázka patrí do ustálenej praxe dovolacieho súdu (R 71/2018).

8. V kontexte uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu (a tiež súdu prvej inštancie), že v spotrebiteľských vzťahoch premlčacia doba celého zosplateného dlhu plyní od najstaršej splatnej splátky, lebo premlčacia doba už splatných splátok začala plynúť pred zosplatením. Dovoláním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 v spojení s § 450 CSP).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

9. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu zodpovedá právnomu posúdeniu veci, ku ktorému dospel odvolací súd. Vzhľadom na konštatované nesprávne právne riešenie podstaty prejednávaneho sporu odvolacím súdom považuje preto dovolací súd za nadbytočné zaoberať sa kvalitou odôvodnenia jeho rozhodnutia, nakoľko vec bude znovu predmetom rozhodovania pred súdom prvej inštancie, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie.

10. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

11. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.